

- 1.2. Засобів масової інформації (друкованих ЗМІ, електронних ЗМІ, інформаційних агентств).
 1.3. Доступу до відкритої інформації (архівної справи, бібліотечної справи, соціологічної інформації, статистичної інформації, екологічної інформації, публічної інформації).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про інформацію : Закон України N 2658-XII від 02.10.1992 р. (у редакції від 01.07.2015 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 48 – Ст. 651. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
2. Вступ до інформаційної культури та інформаційного права / [В.М. Брижко ін.] ; за заг. ред. М.Я. Швеця, Р.А. Калюжного. – Ужгород : ІВА, 2003. – 240 с.
3. Інформаційне законодавство України: концептуальні основи формування / М.Я. Швець, Р.А. Калюжний, В.Д. Гавловський, В.С. Цимбалюк // Право України. – 2001. – В. 7. – С. 88.
4. Брижко В.М. Інформаційне суспільство. Дефініції / [В.М. Брижко, О.М. Кальченко, В.С. Цимбалюк] : за ред. Р.А. Калюжного, М.Я. Швеця. – К. : Інтеграл, 2002. – 220 с.
5. Рассолов М.М. Информационное право : [учеб. пособие] / М.М. Рассолов. – М. : Юрист, 1999. – С. 42.
6. Копылов В.А. Информационное право : [учебник] / В.А. Копылов. – М. : Юрист, 2002. – 512 с.
7. Коваленко Л.П. Теоретичні проблеми розвитку інформаційного права України : [монографія] / Л.П. Коваленко. – Х. : Право, 2012. – 246 с.
8. Баранов О.А. Правове забезпечення інформаційної сфери: теорія, методологія і практика / О.А. Баранов. – Київ : Едельвейс, 2014. – 434 с.

УДК 342.922

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ**

**ACTUAL PROBLEMS OF ACTIVITY OF PATROL SERVICE
OF NATIONAL POLICE OF UKRAINE**

Кіяшко Р.Ю.,

курсант факультету № 2

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Кравченко І.С.,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри адміністративного права,

процесу та адміністративної діяльності

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

У статті розкриваються основні проблеми діяльності патрульної служби Національної поліції України. Наголошено на комплексності подолання виокремлених проблем в організації діяльності поліцейських патрульної служби Національної поліції України. Запропоновано напрямки вдосконалення такої діяльності.

Ключові слова: актуальні проблеми, організація діяльності, службові повноваження, патрульна служба, Національна поліція України.

В статье раскрываются основные проблемы деятельности патрульной службы Национальной полиции Украины. Отмечена комплексность преодоления выделенных проблем в организации деятельности полицейских патрульной службы Национальной полиции Украины. Предложены направления усовершенствования такой деятельности.

Ключевые слова: актуальные проблемы, организация деятельности, служебные полномочия, патрульная служба, Национальная полиция Украины.

The basic problems of activity of patrol service of the National police of Ukraine open up in the scientific article. It is marked the complexity of overcoming of the distinguished problems in organization of activity of policemen of patrol service of the National police of Ukraine. Directions of improvement of such activity are offered.

Key words: actual problems, organization of activity, official plenary powers, patrol service, National police of Ukraine.

Постановка проблеми. Яскравим прикладом реалізації реформи Міністерства внутрішніх справ України є створення впродовж 2015–2016 років патрульної служби Національної поліції України. Нову поліцію сьогодні асоціюють саме з цією службою, й увага громадськості прикута до її діяльності.

Необхідно наголосити, що соціологічні дослідження констатують факт підвищення рівня довіри громадян до новоствореної поліції. Громадяни вказують на людяність поліцейських, чітке виконання ними норм законодавства та прагнення до змін у країні в цілому. Відкритість поліції у спілкуванні з громадя-

нами, принциповість під час виконання службових обов'язків, патріотизм є основними критеріями, які відрізняють поліцейських від співробітників міліції. Проте під час реалізації діяльності патрульної служби Національної поліції України виникає ряд проблем, які потребують свого вирішення на практиці [1].

Стан дослідження. Науковим підґрунтям написання статті є роботи вітчизняних і зарубіжних вчених. Окремі аспекти роботи патрульної служби поліції (міліції) досліджували такі науковці, як В.Б. Авер'янов, О.М. Бандурка, Д.М. Бахрах, О.К. Безсмертний, К.С. Бельський, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, С.Т. Гончарук, Є.В. Додін, М.І. Єропкін, А.П. Закалюк, Р.А. Калюжний, А.Т. Комзюк, Ю.Ф. Кравченко, М.І. Мельник, О.С. Юнін та інші. Водночас реформа МВС України в цілому й переформатування патрульної служби Національної поліції України зокрема спонукають до постійних наукових пошуків шляхів вирішення проблем, які виникають на практиці.

Тому **метою** написання наукової роботи є встановлення актуальних проблем діяльності патрульної служби Національної поліції України на сучасному етапі розвитку держави, а також вироблення пропозицій щодо вдосконалення такої діяльності.

Виклад основного матеріалу. Проведений нами під час дослідження аналіз статистичних даних результатів діяльності патрульної служби Національної поліції України, аналіз змісту сторінок спільнот патрульної поліції в соціальних мережах, аналіз практики застосування норм законодавства новоствореною патрульною службою, а також проведене нами опитування поліцейських, які перебувають на службі в патрульній поліції, та звільнених з лав поліції дозволяє нам зробити висновок про існування проблем під час реалізації діяльності патрульної поліції, що потребують свого вирішення. Нами виділено три групи проблем, на які слід звернути увагу для подальшого вдосконалення діяльності Національної поліції України. Зупинимося детальніше на кожній із них та запропонуємо варіанти їх вирішення.

Першою й основною групою проблем вважаємо недостатньо чітку організацію діяльності підрозділів поліції, яка стосується безпосередньої діяльності керівників органів і підрозділів Національної поліції всіх рівнів. Сьогодні такими керівниками призначаються особи, які нещодавно прийняті на службу в поліцію, молоді кадри. Проте, на наш погляд, керівництво має здійснюватися насамперед професійно, тому заміщення посад керівників управліннями-професіоналами, які мають відповідну підготовку (наприклад, диплом магістра), залишається основним завданням на шляху вдосконалення діяльності поліції в Україні.

Крім того, наявність чіткої та узгодженої стратегії керівництва Міністерства внутрішніх справ України (далі – МВС України) й Національної поліції України щодо внутрішньоуправлінських процесів у системі також забезпечить злагоджену роботу органів і підрозділів як по вертикалі, так і по горизонталі.

Необхідно наголосити на виробленні й підтриманні єдиної стратегії ставлення до громадян: або поліцейський – це професіонал, який чітко й неупереджено виконує повноваження, надані законом, або поліцейський – це бренд, модель для фото (у такому разі відбувається несприйняття його категоричних законних рішень). Саме баланс між доброзичливим ставленням до людини та виконанням професійних обов'язків є запорукою підвищення іміджу поліцейського в Україні.

Під час організації діяльності патрульної служби Національної поліції України не останню роль відіграє забезпечення умов функціонування патрульної служби поліції (матеріальна база, достатній час на відпочинок, підвищення професійного рівня поліцейського), що в комплексі забезпечить ефективне виконання поставлених перед поліцейськими завдань.

Ще однією проблемою є налагодження взаємодії територіальних органів Національної поліції та патрульної служби, уніфікований підхід до організації діяльності всіх органів і підрозділів Національної поліції. Так, незважаючи на запровадження реформи МВС України, яка стосується всіх органів і підрозділів Національної поліції, територіальні відділи поліції фактично не пройшли переатестацію та продовжують працювати, застосовуючи традиційні методи й прийоми у своїй діяльності. При цьому поліцейських патрульної служби, які здебільшого є новонабраними, сприймають як загрозу для свого функціонування. Скептично налаштовані щодо здійснення реформи МВС України в цілому та щодо діяльності патрульної служби зокрема, такі правоохоронці стають на заваді перетворенню системи Національної поліції [1].

Мета діяльності Національної поліції є одна для всіх – забезпечення прав і свобод людини, протидія злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку [2]. Всі сили й засоби мають сприяти цьому. Відмову в здійсненні взаємодії територіальних підрозділів Національної поліції з патрульною службою необхідно сприймати як невиконання покладених завдань і функцій, а отже – розглядати питання про необхідність перебування на службі таких працівників та їхніх керівників.

Сьогодні ці проблеми вирішуються на договірних засадах шляхом проведення переговорів на рівні керівників патрульної служби Національної поліції та керівників кожного територіального відділу поліції окремо. Усвідомлення поліцейськими, що лише співпраця є запорукою вдосконалення діяльності МВС України та перетворення його з карального органу на сервісну структуру європейського зразка, зламає стереотип у ставленні до поліції й серед населення [1].

Акцентуємо, що лише поетапне формування принципів діяльності Національної поліції за європейським зразком та одночасне врахування національного менталітету в становленні моделі патрульної поліції України забезпечить високу ефективність її діяльності.

Друга група проблем у діяльності патрульної служби Національної поліції пов'язана з потребою вдосконалення нормативно-правової основи діяльності патрульної поліції, а саме змін, внесених у законодавство, яке регулює діяльність патрульної поліції або яке застосовують у своїй діяльності патрульні поліцейські, зокрема в 2015–2016 роках. Наведемо декілька прикладів.

По-перше, ми спостерігаємо невідповідності положень законодавства в різних нормативно-правових актах. Наприклад, кожному громадянину відповідно до ст. 59 Конституції України гарантується право на правову допомогу [4]. Право на правову допомогу – це гарантована Конституцією України можливість фізичної особи одержати юридичні (правові) послуги.

У зв'язку з реалізацією реформи Національної поліції України новелою Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) стали зміни в діяльності поліцейських патрульної служби під час провадження у справах про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення дорожнього руху. Тобто, відповідно до ст. 258 КУпАП [3], поліцейські патрульної служби не уповноважені складати протокол у разі виявлення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції України.

Постанова в таких справах виноситься на місці вчинення адміністративного правопорушення [5], а протокол не складається, навіть якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене правопорушення й адміністративне стягнення, що на неї накладається [3].

Надання поліцейським Національної поліції України вищевказаних повноважень прямо суперечить нормі Конституції України, яка гарантує кожному право на правову допомогу [4]. Особа, що вчинила адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, позбавлена можливості скористатися послугами юриста, у зв'язку з чим, можливо, слід було б перенести розгляд справи на певний строк. Норми КУпАП, Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 14.07.2015 р., Наказу МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі» від 07.11.2015 р. № 1395 не відповідають зазначеній конституційній нормі й не передбачають можливості для її реалізації в будь-який спосіб.

Така колізія спричиняє конфлікт між правопорушником і поліцейським, а як наслідок – оскарження складеної постанови про адміністративне правопорушення в суді. На нашу думку, ці невідповідності законодавства потребують нормативного врегулювання або чіткого роз'яснення у вигляді алгоритму дій поліцейського в подібних конфліктних ситуаціях.

По-друге, неможливість реалізації повноважень поліцейського на практиці. Наприклад, зразки нових постанов і протоколів, які уповноважені складати поліцейські, затверджені Наказом МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі» від 07.11.2015 р. № 1395 [5] та Наказом МВС України «Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції» від 06.11.2015 р. № 1376 [6]. Водночас дотепер у деяких регіонах держави поліцейським надають для роботи процесуальні документи старого зразка, затвердженого Наказом МВС України «Про питання щодо застосування адміністративного законодавства України органами внутрішніх справ України» від 04.10.2013 р. № 950, який втратив свою чинність на підставі вищезазначених документів, а значить, і такі процесуальні документи також можна вважати недійсними.

Наведемо ще один приклад. Поліцейські патрульної служби уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 1 ст. 122 КУпАП (а саме: перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину) [3], а відповідно й виносити постанову в таких справах, незалежно від факту оскарження факту адміністративного правопорушення або стягнення, яке накладає поліцейський, без складання протоколу про адміністративні правопорушення. Водночас механізм фіксації факту правопорушення законодавцем не визначений, крім автоматично зафіксованих таких адміністративних правопорушень. Цей факт обумовлений режимом несення служби патрульними, які під час виконання своїх повноважень у складі автопатруля мають постійно перебувати в русі. Крім того, технічного обладнання, яке б дало змогу зафіксувати факти перевищення швидкості водіями, у розпорядженні поліцейських патрульної служби немає [1].

Тому, на наш погляд, необхідно на основі практики застосування норм законодавства на відомчому рівні врегулювати питання реалізації повноважень патрульними, оскільки принцип законності є одним з основних у діяльності Національної поліції.

Третім видом проблем, що виникають під час реалізації повноважень поліцейськими патрульної служби, є недостатність досвіду в тих осіб, які до служби в поліції виконували іншу роботу.

Аналіз діяльності перших місяців роботи патрульної служби доводить, що проблемами під час застосування теоретичних норм на практиці існують, проте бажання навчатися, постійно вдосконалювати свої знання, уміння й навички дають змогу мислити на перспективу. Крім того, як кажуть, усе в житті приходить із досвідом, головне, щоб бажання змінити сутність поліцейської діяльності не зникло. Грамотне керівництво, завчасне відсторонення осіб, які не відповідають займаній посаді, навчання кадрів сприятиме подоланню цієї проблеми [1].

Проблему недостатнього об'єму професійних знань підтверджує аналіз практики реалізації поліцейськими своїх повноважень, а також статистика звільнених із лав поліції новообраних (близько 20%) за власним бажанням або відповідно до положень Дисциплінарного статуту. У такому разі варто говорити про нерациональне використання бюджетних коштів, витрачених на відбір і підготовку звільнених поліцейських. Механізм відшкодування цих витрат відсутній. На наш погляд, можна запозичити досвід вищих навчальних закладів МВС України, що укладають із курсантами угоди, відповідно до яких останні зобов'язані відпрацювати мінімум три роки в системі МВС України, інакше вартість навчання відшкодовується в повному обсязі.

Наприкінці необхідно наголосити на комплексності подолання виокремлених проблем в організа-

ції діяльності поліцейських патрульної служби Національної поліції України. Фрагментарне усунення недоліків не дасть результату, а системність у реалізації змін у діяльності органів і підрозділів МВС України сприятиме створенню органу європейського формату.

Висновки. Отже, нами виділено три напрямки вдосконалення діяльності патрульної служби Національної поліції України на сучасному етапі розвитку державності:

1. Професійна організація діяльності патрульної поліції.
2. Удосконалення нормативно-правової основи діяльності Національної поліції України.
3. Якісні відбір і навчання кадрів для патрульної служби Національної поліції України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Богоніс В.Р. Актуальні проблеми організації діяльності патрульної служби Національної поліції України / В.Р. Богоніс // Світовий досвід підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 березня 2016 р.). – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2016. – С. 142–144.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – С. 1970. – Ст. 379.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page>.
4. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
5. Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : Наказ МВС України від 07.11.2015 № 1395 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1408-15>.
6. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції : Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>.